

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van

.....

Jaar 2019
Afdeling 1
Nummer <gemblnr>
Publicatiedatum
Agendapunt <agpnr>
Datum initiatiefvoorstel 14 oktober 2019

Onderwerp

Instemmen met het initiatiefvoorstel 'burgerfora' van het lid Vroege en kennisnemen van de bestuurlijke reactie.

Met dit initiatiefvoorstel stel ik u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst van openbare
besluiten wordt
gepubliceerd

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien het initiatiefvoorstel van het lid Vroege (D66) van 14 oktober 2019, getiteld: 'burgerfora',
Mede gezien de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel en de behandeling in de raadscommissie voor Kunst, Diversiteit en Democratisering;

besluit:

- I. in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;
- II. Het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:
 1. Het voorstel verder uit te werken waarbij rekening wordt gehouden met de voorkeursvariant van de raad;
 2. De raad te informeren over progressie over het uitwerken van het voorstel;
 3. Het opnemen van burgerfora als een ondertekenbaar initiatief naast referenda, burgerinitiatieven en volksinitiatieven na goedkeuring door de raad;
- III. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel.

Wettelijke grondslag

Gemeentewet art. 147a, lid 1

Initiatiefvoorstel

Vanaf het ontstaan van Amsterdam tot het heden is de manier waarop Amsterdam wordt bestuurd aan verandering onderhevig. Van het verleende tolrecht aan een klein dorpje aan de Amstel in 1275 door graaf Floris V tot het heden met Amsterdam als grootste stad van Nederland, Amsterdam heeft een rijke geschiedenis met veel transformaties. Adellijke bestuur, regentenbestuur en tegenwoordig democratisch bestuur. Het bestuur van Amsterdam is in de loop van de tijd flink veranderd samen met de stad.¹

¹ <https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/over-amsterdam/geschiedenis/>

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van

Het huidige bestuursstelsel van Amsterdam is ook aan verandering onderhevig. Vanuit de samenleving klinken geluiden van Amsterdammers die meer inspraak willen. De bestaande middelen voor burgerparticipatie lijken niet te kunnen voldoen aan de eisen van de Amsterdammer met betrekking tot participatie.

Om de participatie te bevorderen en de inspraak te verhogen wil D66 dat de huidige bestaande burgerinitiatieven worden uitgebreid met de mogelijkheid tot het aanvragen van een burgerforum. De bestaande burgerinitiatieven zoals het burgerinitiatief en het volksinitiatief geven de Amsterdammer de mogelijkheid om een onderwerp op de gemeenteraadsagenda te krijgen maar bieden weinig ruimte tot burgerparticipatie buiten het agenderen om. Bij het referendum speelt een ander probleem. De Amsterdammer kan door middel van stemmen een krachtig signaal geven naar de gemeenteraad over de gewenste richting van beleid op een specifiek onderwerp. Echter heeft de Amsterdammer vervolgens weinig invloed op hoe de gemeenteraad vervolgens omgaat met de stemming.

Voor het laten deelnemen van de Amsterdammer aan de politieke discussie is D66 daarom voorstander van burgerfora. Het doel van een burgerforum is vergelijkbaar met dat van referenda, burgerinitiatieven en volksinitiatieven, namelijk het aangeven hoe de Amsterdamse burger in een onderwerp staat. In een burgerforum krijgen willekeurig gekozen Amsterdammers de kans uitgebreid te discussiëren over een politiek gevoelig onderwerp waardoor de politiek weet krijgt van de beraadslagingen achter de standpunten van de Amsterdammer. Het proces van een burgerforum leent zich voor genuanceerde discussies en aanbevelingen vanuit de Amsterdammer waarmee de gemeenteraad aan de slag kan gaan.

Burgerfora zijn niet een geheel nieuw idee. In 2006 is er in Nederland een nationaal burgerforum georganiseerd waarin gedebatteerd werd over een nieuw verkiezingsstelsel.² Een ander voorbeeld is Ierland waar een burgerforum een voorstel heeft geschreven voor nieuwe abortuswetgeving. Vervolgens heeft de Ierse bevolking in een referendum overweldigd voor deze wetswijziging gestemd.³ Deze voorbeelden laten zien dat burgerfora een nuttig middel kunnen zijn om nieuwe oplossingen aan te dragen in lastige debatten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de inzet van burgerfora voor raadpleging ook landelijk op steun kan rekenen. Een van de manieren waarop staatscommissie parlementair stelsel de Nederlandse democratie verstevigd ziet worden is door het gebruik van burgerfora.⁴

Burgerfora zijn buitengewoon waardevol wanneer het gaat om gevoelige kwesties waarover al langere tijd wordt gediscussieerd. In de context van Amsterdam kan hierbij gedacht worden aan een Sprong over 't IJ of aan Nota Varen. Beslissingen die veel losmaken in de stad en waar ruim van tevoren duidelijk is dat elk besluit veel tegenstanders zal hebben. Via een burgerforum kan de Amsterdammer zijn of haar zorgen genuanceerd uitspreken en constructief op zoek gaan naar een oplossing. Vereiste hierbij is dat er voldoende tijd is voor een burgerforum om een diepgravende discussie te voeren. Beslissingen die zelf genomen dienen te worden zijn dus niet

² <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hippe-loting-voor-burgerforum-van-pechtold-eindigt-in-pijnlijk-debacle~bda49208/>

³ <https://decorrespondent.nl/8295/in-ierland-wordt-de-democratie-opnieuw-uitgevonden-met-dank-aan-99-studenten-truckers-en-andere-gewone-burgers/3636409978740-7f45cf2b>

⁴ <https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl/>

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van

geschikt voor een burgerforum.

Toelichting varianten

Er zijn veel verschillende manieren waarop een burgerforum vormgegeven kan worden. Voordat er tot een besluit kan worden gekomen dient er gekeken te worden naar de verschillende varianten van een burgerforum. Veel verschillende aspecten van een burgerforum kunnen verschillende varianten hebben. Deze zijn hieronder kort uitgewerkt.

Stap 1

Varianten initiëring burgerforum

Net zoals een volksinitiatief, burgerinitiatief of referendum dient er een manier te zijn waarop een burgerforum wordt geïnitieerd. Dit kan gebeuren op verschillende manieren.

- 1. Verzameling van handtekeningen door Amsterdammers. Deze variant plaats het burgerforum in dezelfde categorie als volksinitiatieven, burgerinitiatieven en referenda. De Amsterdammer is in de gelegenheid om zelf ervoor te zorgen dat er een burgerforum wordt georganiseerd.*
- 2. Beslissing van de gemeenteraad. De gemeenteraad kan beslissen om een burgerforum te organiseren. De gemeenteraad kan hierbij kijken of er meerdere onderwerpen tegelijkertijd behandeld dienen te worden door het burgerforum.*
- 3. Verzameling van handtekeningen en steun van een aantal partijen in de gemeenteraad. Een combinatie van de voorgaande varianten waarbij de Amsterdammer in staat is de aanzet te geven voor het initiëren van een burgerforum maar er ook politieke partijen achter het organiseren van een burgerforum moeten staan.*

Stap 2

(mogelijk) Besluit gemeenteraad over plaatsvinden burgerforum

Besluit van de gemeenteraad of het onderwerp waarover het burgerforum zal gaan inderdaad geschikt is om behandeld te worden door een burgerforum. Zoals eerder aangegeven zijn niet alle onderwerpen geschikt om behandeld te worden door een burgerforum.

Stap 3

Bepalen duur burgerforum

Hierbij wordt bepaald door de gemeenteraad hoe lang het burgerforum heeft om tot een voorstel te komen en de hoeveelheid vergaderingen van het burgerforum dat er zal plaatsvinden. Eventueel kan de volgorde tussen stap 4 en stap 5 omgedraaid worden zodat de voorzitter inspraak heeft op de duur en de hoeveelheid vergaderingen.

Stap 4

Varianten aanstellen voorzitter burgerforum

Voor een ordelijk verloop van vergaderingen en het organiseren van vergaderingen is het aan te raden om een voorzitter te benoemen.

- 1. Benoeming voorzitter door gemeenteraad. Hierbij benoemt de gemeenteraad*

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van

*iemand die niet in het burgerforum zitting neemt om het burgerforum voor te zitten.
2. Benoeming door het burgerforum. Het burgerforum discussieert en benoemt zelf iemand uit de eigen gelederen om voor te zitten.*

Stap 5

Varianten samenstellen burgerforum

De manier waarop een burgerforum wordt samengesteld dient zo evenwichtig mogelijk te zijn om ervoor te zorgen dat elke groep meegenomen wordt in de besluitvorming van het burgerforum.

- 1. Compleet willekeurig loting. Er worden evenveel uitnodigingen verstuurd als er plaatsen zijn in het burgerforum en dit gebeurt compleet willekeurig. Indien Amsterdammers aangeven dat ze niet in staat zijn of niet willen meedoen kan er een andere Amsterdammer worden uitgenodigd om de plek van deze persoon in te nemen.*
- 2. Willekeurig loting binnen groepen. Er worden een aantal groepen geïdentificeerd waarin elke Amsterdammer geplaatst kan worden. Vervolgens worden uit elke van deze groepen willekeurig mensen uitgenodigd om zo een afspiegeling van de samenleving te creëren in het burgerforum. De verschillende groepen kunnen bijvoorbeeld gebaseerd worden op soort werk, inkomen of woonplek.*
- 3. Willekeurig selectie gebaseerd op aanmeldingen. Mensen kunnen zich aanmelden om deel te nemen aan het burgerforum. Vervolgens worden uit deze aanmeldingen een willekeurig selectie gemaakt. Hierbij kan er sprake zijn van of een compleet willekeurige loting of een willekeurig loting binnen groepen zoals uitgezet in de vorige twee varianten.*

Stap 6. Discussie binnen het burgerforum

Burgerforum laten discussiëren en wachten op bevindingen. Een burgerforum haalt een groot deel van de waarde uit het laten plaatsvinden van een politieke discussie buiten de politieke arena om. Om dit zo goed mogelijk te waarborgen dienen de politieke partij afstand te houden van het burgerforum.

Stap 7

Varianten besluitvorming burgerforum

Nadat het burgerforum de bevindingen presenteert zijn er verschillende mogelijkheden om met deze bevindingen aan de slag te gaan.

- 1. Direct overnemen van de bevindingen van het burgerforum. In dit geval zullen de bevindingen van het burgerforum in het geheel zonder aanpassingen worden overgenomen.*
- 2. Bediscussiëring in de gemeenteraad. De gemeenteraad neemt kennis van de bevindingen van het burgerforum en gaat daarover vervolgens in debat. Hierbij kan de gemeenteraad uiteraard amenderen, goedkeuren, afkeuren of initiatiefvoorstellen schrijven naar aanleiding van de bevindingen van de burgerraad.*
- 3. Uitschrijven referendum. Naar aanleiding van de bevindingen van het burgerforum en indien het burgerforum een voorstel heeft geschreven, kan er een referendum worden uitgeschreven. Op deze manier kan elke Amsterdammer aangeven voor of tegen het voorstel van het burgerforum te zijn.*

Voorstel model Amsterdams burgerforum

Het model dat wordt voorgesteld is gebaseerd op het Ierse model met een aantal

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van

aanpassingen. Het Ierse model heeft de mogelijke waarde bewezen door de uitkomst van de beraadslagingen over abortus.

Stap 1. Initiëring van een burgerforum

De grootste verandering met het Ierse model is de initiëring van het burgerforum. In Ierland nam de regering het besluit om een burgerforum in te stellen. Voor het Amsterdamse model zijn wij voorstander van een model waarbij de burger handtekeningen verzamelt. Het doel is om de burger meer inspraak te geven. Indien voor een model wordt gekozen waarbij de gemeenteraad bepaalt of de burger mee mag doen kan de burger nog steeds buiten het besluitvormingsproces belanden.

Stap 2. Besluit gemeenteraad over plaatsvinden burgerforum

Deze stap wordt meegenomen in dit model. Net als bij referenda en volksraadplegingen zal er door de raad gekeken worden naar de geschiktheid van het onderwerp voor een burgerforum. Onderwerpen die niet geschikt zijn voor een burgerforum zijn bijvoorbeeld gemeentelijke begrotingen.

Stap 3. Bepalen duur burgerforum

Voor een diepgaande beraadslaging is het nodig dat een burgerforum de tijd heeft om specialisten en belangengroepen te horen, te debatteren en tot een advies te komen. Er moet door de raad worden vastgesteld hoe lang het burgerforum nodig heeft en hoeveel tijd ervoor is. Er moet immers op den duur een besluit worden genomen over het onderwerp.

Stap 4. Varianten aanstellen voorzitter burgerforum

Het aanstellen van de voorzitter gebeurt door de gemeenteraad. Hierbij dient een voorzitter gekozen te worden die beschikt over ervaring in het leiden van discussies, organisatorisch vaardig is en politiek onafhankelijk.

Stap 5. Varianten samenstellen burgerforum

De gemeente Amsterdam kent een grote diversiteit. Om te waarborgen dat deze diversiteit terug te zien is in het burgerforum is willekeurige loting binnen groepen wenselijk. Door elk stadsdeel een proportionele vertegenwoordig te geven binnen het burgerforum worden stemmen uit elk stadsdeel even duidelijk gehoord.

Stap 6. Discussie binnen het burgerforum

Net als bij het Ierse burgerforum dienen de politieke partijen in Amsterdam zich afzijdig te houden van het deliberatieproces in het burgerforum.

Stap 7. Varianten besluitvorming burgerforum

Het hoogste besluitvormende orgaan binnen de gemeente Amsterdam is de gemeenteraad. Uiteindelijk dient de gemeenteraad te beslissen over wat er met het advies van het burgerforum gebeurt. De gemeenteraad bestaat immers uit de gekozen vertegenwoordigers van de Amsterdamse bevolking.

Vraagstukken

- Het doel van een burgerforum is om te komen tot een advies dat brede steun geniet onder de Amsterdamse bevolking. Om dit te bereiken dient er binnen het burgerforum een open discussie plaats te vinden waarbij mensen niet*

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van

halsstarrig vasthouden aan een positie maar kijken naar een gezamenlijke oplossing. Door de noodzaak voor open discussie zonder vooringenomenheid zal er moeten nagedacht worden over de geschiktheid van activisten en lobbyisten om deel te nemen aan het burgerforum als een gelote vertegenwoordiger van de samenleving. Zo is in het Ierse burgerforum mensen met een lobbyist verleden geen zitting nemen indien hun lobbywerk betrekking had op het onderwerp dat bediscussieerd werd.

- *Burgerfora geven de mogelijkheid aan burgers om te komen met een eigen voorstel. Voor de legitimiteit van het burgerforum is het noodzakelijk dat deze vorm van inspraak door de gemeenteraad serieus genomen wordt. Indien de raad consequent ingaat tegen het advies van het burgerforum verdwijnt de legitimiteit van het burgerforum. Het is noodzakelijk dat er daarom kritisch wordt nagedacht over de interactie tussen de raad en het burgerforum.*
- *Mensen die deelnemen aan een burgerforum zijn veel tijd kwijt. Er moet geluisterd worden naar experts en belangengroepen. Er is discussie en er moet een advies komen. Om te voorkomen dat deelname aan het burgerforum alleen mogelijk is voor mensen met een hoog salaris of veel vrije tijd kan een passende vergoeding voor deelnemers wenselijk zijn. Er zal gekeken moeten worden naar of er een vergoeding dient te zijn, hoe hoog deze vergoeding dient te zijn en hoe de hoogte van de vergoeding bepaalt wordt.*
- *Voor de bestaande burgerinitiatieven bestaat er een referendumcommissie die burgerinitiatieven toetst aan de eisen die gesteld worden aan burgerinitiatieven. Het kan wellicht wenselijk zijn om aanvragen van een burgerforum ook te laten toetsen door de referendumcommissie alvorens de raad een besluit neemt over het doorgang laten vinden van een burgerforum.*

Stukken

Meegestuurd
Ter inzage gelegd

n.v.t.

Het lid van de gemeenteraad van Amsterdam

J.S.A. Vroege
